

Dále k díkůvzdání

OTEČ ZDENĚK DRŠTKA

Minule jsme se, vážení přátelé, seznámili s našimi židovskými kořeny, které jsou zvláště patrné ve slavení eucharistie. Dnes se můžeme podívat o krok dále, totiž jak se eucharistie slavila v prvních křesťanských generacích – v době apoštolů a jejich žáků, v době, kdy vznikají texty Nového zákona.

Zastavme se například hned u slova „eucharistie“. Je to slovo původu řeckého a v řeckém textu Nového zákona je také najdeme na patnácti místech. Zde má ovšem význam širší: znamená prostě „díkůvzdání“, „děkování“ nebo také „vděčnost“. Tak mu také rozuměli běžní mluvčí řečtiny, která sloužila v dobách apoštolů asi jako dnes angličtina ve světě Internetu.

Není tedy vždyc-ky zřejmé, že slovo „eucharistie“ v Novém zákoně označuje nám známé slavení, např. je najdeme ve Skutcích apoštolů jako výraz vděčnosti římskému místodržiteli (Sk 24, 3). Ovšem některá taková místa jsou velmi zajímavá, například když apoštol Pavel vybízí křesťany v Korintu ke slavení ve srozumitelné řeči, píše doslova:

„Jak může nevzdělaný člověk říci »amen« ke tvé eucharistii, když neví, co říkáš?“

(I Kor 14, 16) Bude to ode mě možná trochu troufalé, ale první, co mě zde napadá, je ono velké »amen«, které uzavírá eucharistickou modlitbu, jak ji známe dnes.

UŽ VÁS NESU KE SLOVESU

Vcelku rozšířené je v Novém zákoně řecké sloveso „eucharistein“, což znamená „děko-

vat“. Najdeme ho tu celkem 38×, mimo jiné i na místech, která popisují poslední večeři. Jsou to, jak zajisté víte, tři evangelisté (takzvaní synoptici) a spolu s nimi i sv. Pavel ve zmiňovaném 1. listě Korintánům. Zajímavé je, že Matoušovo a Markovo podání si je podobné a trochu se liší od Lukášova, které se zase podobá zprávě Pavlovi.

Matouš (26, 26–29) s Markem (14, 22–25) spojují sloveso díkůvzdání (a tedy eucharistie) s kalichem: Ježíš „vzal kalich, vzdal díky, podal jim ho...“ – kdežto Lukáš (22, 15–20) a Pavel (I Kor 11, 23–26) s chlebem: „vzal chléb, vzdal díky, rozlámal...“

Abych nezapomněl – lámání chleba! To je jedno z nejstarších pojmenování pro slavení eucharistie – už na začátku Skutků apo-

stolských kancionály neexistovaly, varhanní doprovod už vůbec ne – vůbec hudební nástroje si musely hledat cestu do bohoslužby ještě dlouhý čas. Ale zpěv ke slavení patřil.

Apoštol Pavel vybízí Kolosany: „Necht' ve vás přebývá slovo Kristovo v celém svém bohatství: se vši moudrostí se navzájem učte a napomínejte a s milostí v srdci zpívejte Bohu žalmy, chvalozpěvy a duchovní písně.“ (Kol 3, 16) A téměř totéž píše do Efezu: „Zpívejte společně žalmy, chvalozpěvy a duchovní písně. Zpívejte Pánu, chvalte ho z celého srdce a vždyc-ky za všechno vzdávejte díky Bohu Otci ve jménu našeho Pána Ježíše Krista.“ (Ef 5, 19–20) A pokud vás trklo ono „vzdávejte díky“, je to dobře; opět zde najdeme naše známé eucharistické sloveso.

Oněch chvalozpěvů neboli hymnů najdeme v Novém zákoně povícero a máme plně právo se domnívat, že se zpívaly právě při bohoslužbách, při společném slavení. Můžete hledat např. v listě Efezanům (1, 4–14), Filipánům (2, 6–11) nebo Kolosánům (1, 15–20). A bohatou zásobárnou je pro nás – možná překvapivě – poslední kniha Písma, totiž Zjevení. Pasáže z této knihy popisující „nebeskou liturgii“ před Božím trůnem (Zj 5, 9; 14, 3; 15, 3) nám mohou poskytnout obraz toho, jak se sla-

stolů se dočteme, že křesťané „setrvali v apoštolském učení, ve společenství, v lámání chleba a v modlitbách“ (Sk 2, 42) a že „každý den zůstávali svorně v chrámu, po domech lámali chléb a jedli pokrm v radosti a s upřímností srdce“ (Sk 2, 46).

KDO SI ZPÍVÁ, MÁ DO RÁJE BLÍŽ...

... tvrdí jedna postarší písnička. A první křesťané rozhodně zpívali – byť velmi pravděpodobně ne tak, jak to známe dnes. Žád-

nilo mezi křesťany koncem 1. století.

Kromě nám známých slov, jako „blahoslavení, kdo jsou pozváni ke svatební hostině Beránkově“ (Zj 19, 9), zde najdeme také ozvěnu aramejského zvolání „maranatha“. Znamená v překladu „Pane, přijď!“ a patřilo mezi nejoblíbenější slova prvních křesťanů. Oni totiž toužili po setkání s Kristem, za to se modlili, po tom volali a to prožívali při společném slavení. Kéž tato touha naplní i nás a naše bohoslužby, naše díkůvzdání, naši eucharistii!

Foto: stockcreations - Adobe stock; Miroslav Krystek - Člověk a víra

III. Zajetí

Nejsilnější zbraň

Píše Zbyněk Pavienský
Kreslí Czina

Listopad 1950. Korejská válka již směřovala k vítězství spojeneckých sil, když Čína vyslala ohromnou armádu na pomoc Severní Koreje. Vojska OSN se dostala pod tlak a začala prohrávat. Vojenský kaplan otec Emil Kapoun neustával v duchovním povzbuzování ani uprostřed největší bitvy korejské války.

Pokračování příště